

PRACE NAUKOWE nr 1149
Akademii Ekonomicznej
im. Oskara Langego
we Wrocławiu

NAUKI HUMANISTYCZNE

10

Redaktor naukowy

Jerzy Jarco

Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej
im. Oskara Langego
Wrocław 2006

Komitet Redakcyjny

*Andrzej Matysiak (przewodniczący),
Tadeusz Borys, Jan Lichtarski, Adam Nowicki, Zdzisław Pisz, Waldemar Podgórski,
Wanda Ronka-Chmielowiec, Jan Skalik, Stanisław Urban*

Recenzenci

*Grażyna Dolińska-Zygmunt, Zbigniew Hull, Bożena Janda-Dębek,
Alicja Kuczyńska, Mieczysław Sobczak, Zygmunt Woźniczka*

Redaktor Wydawnictwa

Joanna Świrski

Redaktor techniczny

Barbara Łopusiewicz

Korektor

Teresa Wilniewicz

Projekt okładki

Maciej Szłapka

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu
Wrocław 2006

PL ISSN 0324-8445
PL ISSN 1426-0689

Druk i oprawa: Zakład Graficzny AE we Wrocławiu. Zam. 226/2007

Spis treści

Słowo wstępne	9
Grażyna Dolińska-Zygmunt, Bianka Lewandowska, Piotr Jarco: Wspomnienie o Profesorze Jerzym Jarco	11
Publikacje Profesora Jerzego Jarco	14

I. Filozofia, socjologia i historia społeczno-gospodarcza

Adam Bastek: <i>Esse est percipi</i> w interpretacji Berkeleya. Komentarz ontologiczny	21
Janusz Łukaszyński: Wartości interpersonalne a współdziałanie	35
Piotr Stańczyk: Metaforyczne kryterium waloryzacji dyrektyw praktycznych	44
Wiesław Wątroba: W obliczu postindustrialnej restratyfikacji	51
Mieczysław Sobczak: Ekonomiczny aspekt antysemityzmu Narodowej Demokracji w jej walce o państwo narodowe w latach trzydziestych II RP	64
Adam Czmuchowski: Rozwój manufaktur żelaznych w drugiej połowie XVIII w. oraz proces przemian w górnictwie i hutnictwie do czasów Księstwa Warszawskiego na przykładzie Zakładów Klucza Samsonowskiego w Zagłębiu Staropolskim	86
Jędrzej Chumiński: Skład środowiska robotników przemysłowych Krakowa w okresie 1945-1956	109
Marian Muszkiewicz: Chińskie „otwarcia” na wpływy gospodarki światowej	135
Marian Muszkiewicz: Der dritte Sektor in den ersten Jahren der Besiedlung Niederschlesiens	153

II. Psychologia kliniczna i komunikacja społeczna

Grażyna Dolińska-Zygmunt, Jerzy Jarco: Stereotypowe postrzeganie polityków	167
Bianka Lewandowska: Efektywność komunikowania się w relacji lekarz–pacjent	182
Bożena Janda-Dębek: Kłamstwo jako strategia adaptacyjna	199
Grażyna Dolińska-Zygmunt, Amelia Golema: Wybrane elementy sztuki muzycznej w terapii mowy	214

Grażyna Dolińska-Zygmunt, Radosław Grzybek: Czy refleksyjność chroni nas przed depresją?	220
Grażyna Dolińska-Zygmunt, Milena Szuszkiewicz: Osobowościowe uwarunkowania modyfikacji ciała na przykładzie „współczesnych prymitywistów”	230
Alicja Kuczyńska: <i>Borderline</i> – zaburzenie nietypowe czy niezrozumiałe?	238
Bianka Lewandowska: Co decyduje o jakości naszych rozmów z innymi? Wybrane podmiotowe wyznaczniki stylu konwersacyjnego i kompetencji komunikacyjnej	259
Marzena Stor: Komunikacja międzynarodowa i międzykulturowa w przedsiębiorstwie	276
Patrycja Liniewicz: Modelowanie czynnika ludzkiego w przedsiębiorstwie – selekcja menedżerów. Studium przypadku azjatyckiej firmy Crompton Greaves Ltd. – cz. 1	289

Summaries

I. Philosophy, Sociology and Social and Economic History

Adam Bastek: <i>Esse est percipi</i> in Berkeley's Interpretation. Ontological Commentary	34
Janusz Łukaszyński: The Interpersonal Values and the Co-Operation	43
Piotr Stańczyk: The Metaphorical Criterion of the Valuation of Practical Directives	50
Wiesław Wątroba: In the Face of Postindustrial Restratisation	62
Mieczysław Sobczak: The Economic Aspect of Anti-Semitism of the National Democracy and its Fight for the National State of Polish Republic in the Thirties	84
Adam Czmuchowski: The Development of the Iron Manufactures in the Middle of the 18 th Century and the Transformation of the Mining and Metallurgy Industry in the Warsaw Princedom on the Example of the Old-Polish Industrial Zone	108
Jędrzej Chumiński: The Composition of Industrial Workers Environment in Cracow between 1945 and 1956	134
Marian Muszkiewicz: Chinese "Opening" to the Influence of the World Economy	151
Marian Muszkiewicz: Trzeci sektor w zasiedlaniu i zagospodarowaniu Dolnego Śląska	164

II. Clinic Psychology and Social Communication

Grażyna Dolińska-Zygmunt, Jerzy Jarco: The Stereotypical Perception of Politician	181
--	-----

Bianka Lewandowska: Efficiency of Interpersonal Communication in Physician–Patient Relation	198
Bożena Janda-Dębek: Lie as an Adaptation Strategy	212
Grażyna Dolińska-Zygmunt, Amelia Golema: Selected Elements of Music Art in Speech Therapy	219
Grażyna Dolińska-Zygmunt, Radosław Grzybek: Do Reflectiveness Protect us against Depression?	228
Grażyna Dolińska-Zygmunt, Milena Szuszkiewicz: The Personal Determinants of Body Modification – an Example of “Modern Primitives” . .	237
Alicja Kuczyńska: <i>Borderline</i> Personality Disorder as a Non-typical or Incomprehensible disorders?	258
Bianka Lewandowska: What Decides about Our Quality of Conversation with Others – the Personal Predictors of Conversational Style and Communicative Competence	275
Marzena Stor: International and Intercultural Communication in a Company	288
Patrycja Liniewicz: The Modeling of Human Factor in Organizations – Asian Company Crompton Greaves Ltd. Managers’ Selection. Case Study – Part 1	303

Słowo wstępne

W dziesiątym numerze „Nauk Humanistycznych” czytelnik znajdzie różnorodne tematycznie artykuły filozofów, psychologów, socjologów i historyków. Są w nim między innymi materiały poświęcone teorii poznania, metodologii, psychologii i komunikacji społecznej. Niektóre podejmują refleksję socjologiczną i historyczną.

Wszystkie prace zamieszczone w tym zbiorze zostały pozytywnie ocenione przez recenzentów. Autorami większości artykułów są pracownicy Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, niemniej tomy zeszytu są otwarte także dla współpracujących z nami osób z Uniwersytetu Wrocławskiego i Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

W celu uzyskania większej przejrzystości zeszyt podzielono na dwie części:

- I. Filozofia, socjologia i historia społeczno-gospodarcza.
- II. Psychologia kliniczna i komunikacja społeczna.

WSPOMNIENIE O PROFESORZE JERZYM JARCO

*„...trzeba się oprzeć na tym co wymyka się jak mokry kamyk
na sekundzie której już nie ma
na myśli której nie sposób dotknąć
na sile ciężenia co oddala tego kogo się kocha
kochamy od razu dwie osoby niemożliwe do kochania
bo tę co za blisko i tę za daleko
i chyba nawet dlatego umieramy
żeby nas było widać i nie widać...”*

(ks. Jan Twardowski, „Żeby się obudzić”)

Niniejszy tom „Nauk Humanistycznych” jest ostatnim przygotowanym i złożonym do druku przez jego redaktora, Profesora Jerzego Jarco. Od dawna już Profesor zamierzał zamknąć tę serię wydawniczą tomem dziesiątym, być może nie przeczuwając, że plan ten zrealizuje się tak dokładnie. Nie zdążył nawet, jak to zwykle czynił, napisać wstępu do ostatniego numeru. Odszedł nagle 7 listopada 2006 r.

Zatrzymajmy się na chwilę przy osobie Profesora. Nie uda nam się tu oddać pełnej prawdy o nim, jednak pociesza nas myśl ks. Józefa Tischnera, iż to, co mówimy o drugim człowieku, „nie jest nigdy całkowitą nieprawdą”.

Profesor Jerzy Jarco urodził się 18 marca 1943 r. w Żywcu. Studia – filozofię i polonistykę – ukończył na Uniwersytecie Wrocławskim. Wśród filozofów, logików, historyków i badaczy literatury szczególny wpływ na jego zainteresowania wywarli: metodolog Maria Kokoszyńska-Lutmanowa, logik Tadeusz Kubiński, historyk filozofii Andrzej Nowicki, etyk Jerzy Gałęcki i historyk literatury romantycznej Stanisław Kolbuszewski. W latach studiów był także słuchaczem wykładów profesorów uniwersytetów Warszawskiego i Jagiellońskiego. Uczestniczył w wykładach i seminariach m.in. Leszka Kołakowskiego, Zygmunta Baumana, Adama Schaffa, Romana Ingardena i Henryka Markiewicza. Promotorem jego pracy magisterskiej (1967 r.), a później także doktorskiej (1976 r.), był prof. Andrzej Nowicki. Obydwie te prace poświęcone są recepcji zachodniej myśli racjonalistycznej w Polsce. Pierwsza monografia pt. „Jerzy Gengell jako autor Eversio Atheismi (Braniewo 1716)” opisuje reakcje polskich filozofów i teologów na docierające nad Wisłę poglądy Machiavellego, Cardana, Vaniniego i Kartezjusza. Druga, pt. „Koncepcja kultury Tadeusza Boya-Żeleńskiego”, zawiera analizę twórczości translatorskiej i publicystycznej Boya, zmierzającą do przebudowy polskiej kultury duchowej w oparciu na mieszczańską, głównie racjonalistycznej, myśli francuskiej. Za tę pracę przyznano Profesorowi pierwszą nagrodę w ogólnopolskim konkursie prac doktorskich.

Profesor kilkakrotnie przebywał na stażach zagranicznych; materiały do swoich prac zbierał w Moskwie, Petersburgu, Sofii, Pradze, Libercu i Getyndze. Intereso-

wał się obcymi wpływami artystyczno-ideowymi na polską filozofię i literaturę. Zajmował go przede wszystkim wpływ takich nurtów, jak racjonalizm, materializm i marksizm. Rezultatem badań w tym obszarze były liczne artykuły oraz monografia pt. „Geneza socjalistycznej kultury duchowej w Polsce (na przykładzie literatury XIX i XX w.)”, opublikowana w języku rosyjskim, w Moskwie, w 1988 r. Wynikiem zainteresowań filozofią kultury była także dysertacja habilitacyjna pt. „Myśl marksistowsko-stalinowska w walce o dominację w kulturze polskiej lat 1944-1956”, obroniona na Uniwersytecie Moskiewskim im. Łomonosowa w 1989 r. Przedmiotami krytycznej analizy były w tej pracy filozofia, literatura piękna, oświata, teatr, film i polityka kulturalna, celem zaś było ukazanie metod modelowania kultury polskiej według założeń stalinowskiej wersji marksizmu.

W ostatnich latach pracy twórczej zainteresowania Profesora skupiały się głównie wokół zagadnień komunikacji społecznej i filozofii kultury – stereotypów narodowych, tradycji i mitów oraz charakteru narodowego Polaków. Zainteresowania te znalazły wyraz w wielu artykułach zamieszczonych m.in. w kolejnych tomach „Nauk Humanistycznych”. Kwintesencję poglądów Profesora, dotyczących charakteru narodowego Polaków, znaleźć można we wstępach do tomów 8 i 9.

Profesor Jerzy Jarco pracował w Akademii Ekonomicznej od 1969 r., najpierw na stanowisku asystenta, potem adiunkta (1976 r.), docenta (1990 r.), wreszcie profesora nadzwyczajnego (1993 r.). Wykładał historię filozofii, socjologię, etykę i logikę. Prowadził także wykłady z historii literatury romantycznej w Instytucie Poezji i Literatury im. M. Gorkiego w Moskwie (1974-1975) oraz z socjologii kultury na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego. Od roku 1996 pełnił funkcję kierownika Katedry Filozofii i Komunikacji Społecznej (powstałej po likwidacji Międzywydziałowego Studium Nauk Politycznych). Uważał, że filozofia – zwłaszcza w dzisiejszych czasach – powinna być nie tylko nauką teoretyczną, ale także stosowaną. Praktyczny wymiar filozofii wiązał z obszarem komunikacji społecznej. Nie był tu odosobniony w swoich poglądach. Problemy komunikacji społecznej stały się bowiem przedmiotem badań kilku znaczących kierunków filozoficznych. Zaliczyć do nich można m.in. filozofię Koła Wiedeńskiego, filozofię tzw. szkoły lwowsko-warszawskiej czy filozofię znacznej części tzw. szkoły frankfurckiej.

Od 1989 r. Profesor prowadził głównie zajęcia z zakresu logiki praktycznej, etyki oraz teorii komunikacji. Z właściwą sobie autoironią mówił o swoich zajęciach dydaktycznych: „Nie jestem pewien czy to, co robię w dydaktyce, jest nauką. W nauce i dydaktyce robię po prostu to, co lubię. Inspiruje mnie rzeczywistość. Według mnie filozofia powinna służyć tejże rzeczywistości”. Wierzył głęboko, że ludzie powinni odnajdywać w filozofii samych siebie. Jego styl nauczania inspirowany był duchem oświeceniowej i boyowskiej dowcipnej erudycji, dlatego dobrze opisują go słowa Boya, dotyczące samego Michela de Montaigne: „To nie górny filozof, twórca „systemów” i nie bakałarz przemawiający z katedry; to mądry, doświadczony i swobodny człowiek, gwarzący z nami, ludźmi, o naszej

wspólnej, ludzkiej doli!”. Zapewne dlatego wykłady i seminaria Profesora cieszyły się zawsze wielkim powodzeniem.

Profesor Jerzy Jarco był wybitnym filozofem, indywidualnością, postacią charyzmatyczną, szlachetnym człowiekiem. Urzekał elegancją, poczuciem humoru i zarazem skromnością. Potrafił zachować – tak rzadko spotykany – dystans i ironię w stosunku do samego siebie. Może właśnie dlatego tworzył wokół siebie atmosferę ciepła, bezpieczeństwa i zaufania. Mistrz dialogu i słowa. Otwarty na świat, kreatywny, nie znośił nudy. Żywo zainteresowany współczesną rzeczywistością. Pragnął gorąco, żeby było w niej mniej głupoty, hipokryzji i uprzedzeń.

Kochał zwierzęta, systematycznie dokarmiał ptaki i bezdomne psy. Zachwycała go przyroda: hodował kwiaty, sadził drzewa, z radością patrzył jak rosną. Kochał dzieci, troska o nie wypełniała jego serce*.

Grażyna Dolińska-Zygmunt, Bianka Lewandowska, Piotr Jarco

* Począwszy od nr 11 „Nauk Humanistycznych”, funkcję redaktora naukowego będzie pełnił dr hab. Mieczysław Sobczak, prof. AE z Katedry Filozofii i Komunikacji Społecznej.

Publikacje Profesora Jerzego Jarco

1971

Jerzy Gengell – pierwszy polski historyk ateizmu, „Euhemer” 1971, nr 1, s. 61-69.

1972

Czy wolno milczeć – Mikołaj Kopernik (1473-1543), „Wiadomości”, 25.05.1972.

1973

Boya-Żeleński a racjonalizm francuski, „Euhemer” 1971, nr 4.

Problemy obyczajowe: kołtun i filister, „Wiadomości”, 12.04.1973.

1974

Autorowi „Brązowników”, „Wiadomości”, 10.03.1974.

W setną rocznicę urodzin T. Boya-Żeleńskiego, Biblioteka Inostrannykh Diel, Moskwa, 12.12.1974.

1976

Świadomość religijna jako determinant kultury etnicznej (współautor), *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu* nr 76, AE, Wrocław 1976, s. 157-174.

T. Boya-Żeleńskiego stosunek do religii, „Euhemer” 1976, nr 3/101.

1977

Program kulturalny Tadeusza Żeleńskiego a przeobrażenia społeczno-ekonomiczne w Polsce po roku 1918, *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu* nr 101, AE, Wrocław 1977, s. 157-174.

1978

Oświeceniowe i antyromantyczne treści programu Boya-Żeleńskiego, *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu* nr 119, AE, Wrocław 1978.

1982

Krytyka tradycji kulturalnej w Polsce w okresie międzywojennym, *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu* nr 222, AE, Wrocław 1982, s. 157-174.

1984

Głosy w dyskusji: w sprawie czytania tekstów K. Marksa i marksistów, *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu* nr 287, AE, Wrocław 1984, s. 258-262.

Wkład T. Boya-Żeleńskiego do budowy kultury świeckiej w Polsce. Oświeceniowo-universalistyczne koncepcje Boya, *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu* nr 287, AE, Wrocław 1984, s. 21-40.

Zakazać marksizmu, „Sprawy i Ludzie” 1984, nr 28.

1985

Marksizm a oportunizm, *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu* nr 308, AE, Wrocław 1985, s. 157-174.

1987

Barbara Fijałkowska. Polityka i twórcy (recenzja), Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 396, AE, Wrocław 1987, s. 157-174.

Pięć lat walki ideologicznej o wartości kulturalne w Polsce Ludowej (1944-1948), Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 396, AE, Wrocław 1987, s. 157-174.

1991

Mit Zachodu w kulturze polskiej, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 606, AE, Wrocław 1991, s. 35-42.

1992

Tadeusz Boy-Żeleński krytyk II Rzeczypospolitej, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 622, AE, Wrocław 1992, s. 9-20.

Wybrane problemy filozofii i logiki. (Podręcznik dla studentów AE), Skrypty Akademii Ekonomicznej im. Oskara Langego we Wrocławiu, AE, Wrocław.

Popatrzmy z dystansu – cykl esejów filozoficznych publikowanych w „Słowie Polskim”, m.in.:

Prometeusz i filister, „Słowo Polskie”, 4-5.01.1992.

Nadal politycy i kapłani, „Słowo Polskie”, 4-5.01.1992.

Technika porozumienia, „Słowo Polskie”, 7.02.1992.

My i Niemcy, „Słowo Polskie”, 22-23.02.1992.

Pobożność w Mławie, „Słowo Polskie”, 14.03.1992.

Udowodnij, że nie jesteś wielbłądem, „Słowo Polskie”, 10.04.1992.

W poszukiwaniu winnego za grzechy, „Słowo Polskie”, 2.06.1992.

O snach, seksie i języku oraz o polskim Freudzie, „Słowo Polskie”, 28.06.1992.

1993

Etyka. Świat wartości moralnych. Podręcznik dla szkół średnich, (współautor), PWN, Warszawa 1993.

Boya krytyka tradycji romantyczno-sarmackiej. W 50 rocznicę śmierci humanisty, Z zagadnień filozofii człowieka, Olsztyn 1993, s. 81-90.

Niebiologiczny charakter kultury, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 644, AE, Wrocław 1993, s. 63-68.

1994

Wybrane problemy filozofii i logiki, wyd. II popr., AE, Wrocław 1994.

Aktualne problemy filozofii, (współautor), AE, Wrocław 1994.

Etyka. Świat wartości moralnych, wyd. II, PWN, Warszawa 1994.

Etyka i moralność, [w:] *Aktualne problemy filozofii*, wstęp i redakcja Jerzy Jarco, AE, Wrocław 1994, s. 43-47.

Hermeneutyka jako filozofia rozumiejąca, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu nr 685, AE, Wrocław 1994, s. 15-19.

Konsensus jako kategoria prakseologiczna. Wykład inauguracyjny, [w:] *Dwa spotkania*, AE, Wrocław 1994, s. 54-62.

Przedmiot etyki. Co bada i czego uczy etyka?, [w:] *Aktualne problemy filozofii*, praca zbiorowa, wstęp i redakcja Jerzy Jarco, AE, Wrocław 1994, s. 54-62.

1995

Jednomyślność jako archetyp słowiański z czasów kolektywizmu rodowego, [w:] Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 1, AE, Wrocław 1995, s. 11-16.

1996

- Etyka i nauki biologiczne*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 2, AE, Wrocław 1996, s. 221-224.
- Jednomyślność jako przejaw oportunistu*, [w:] *Człowiek wobec świata*, Wyd. ART, Olsztyn 1996, s. 296-302.
- O uniwersalnych wartościach Boyowskiej koncepcji kultury*, [w:] Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 2, AE, Wrocław 1996, s. 13-17.
- Pytanie o wolność człowieka w świecie telematycznym* (tłum. z jęz. ros.), „Res Humana” 1996, nr 5/24.
- Uniwersalizm w kulturze*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 2, AE, Wrocław 1996, s. 12-20.

1997

- Dlaczego „Filozofia i komunikacja społeczna”?*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 3, AE, Wrocław 1997.
- Podstawowe prawa logiki formalnej w języku biznesu*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 3, AE, Wrocław 1997, s. 11-17.
- Święty Augustyn (354-430) – poglądy filozoficzne i społeczne*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 3, AE, Wrocław 1997, s. 118-124.
- Złote myśli ze świata biznesu*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 3, AE, Wrocław 1997.
- Filozofia w uczelniach pozauniwersyteckich* (w jęz. ros.), [w:] *Gumanitarnoje obrazowanie w agrarnom wuzie*, Sankt Petersburg 1997.
- Hermeneutyka i logika w komunikacji interpersonalnej*, [w:] *Materiały z seminarium „Komunikacja gospodarcza – Business Communication”*, AE, Wrocław 1997.
- Kultura logiczna jako płaszczyzna dialogu*, „Zarządzanie i Edukacja” 1997, nr 2-3, Wyd. WSZiP, Warszawa, s. 107-116.
- Typy psychologiczne rozmówców*, referat wygłoszony na konferencji w Złotnie (19-21.09.1997), Instytutu Informatyki Ekonomicznej (materiały w druku).
- Błędy logiczne i niedozwolone formy argumentacji*, referat wygłoszony na Ogólnopolskim Forum Ekonomicznym, maj 1997, OPTIMUS SA, AE, Wrocław 1997.
- Giermeneftika i metafizyka kultury* (w jęz. ros.), referat wygłoszony na Międzynarodowej Konferencji pt. *Smysły kultury*, [w:] *Materiały międzynarodowej naukowej konferencji* 13-17.07.1997, Wyd. Sankt Petersburg. Gosudarstw, Uniwersitet Filosofskij Fakultet, Sankt Petersburg 1997.

Wstęp i oprac., red. „Nauki Humanistyczne” nr 1, 1995.

Wstęp i oprac., red. „Nauki Humanistyczne” nr 2, 1996.

Wstęp i oprac., red. „Nauki Humanistyczne” nr 3, 1997.

Recenzja skryptu, [w:] *O literaturze i filozofii (problemy – twórcy – dzieła)*, red. W. Tulibacki, Z. Frydryszek, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Olsztyn 1997.

Recenzja książki, [w:] *Strategie edukacji kulturalnej*, red. J. Kostecka, Zielona Góra 1997.

Recenzja, [w:] *Biuletyn Naukowy*, red. Henryk Kostyra, Wyd. ART, Olsztyn 1994.

Recenzja, [w:] *Antropologia kulturowa*, red. D. Tomaszewska, J. Starańczak, Wyd. WSP, Olsztyn 1995.

Recenzja, [w:] *Humanistyka i Przyrodoznawstwo*, Wyd. ART, Olsztyn 1995.

Recenzja, [w:] *Z dziejów myśli filozoficznej* (cz. II), red. Z. Hull, W. Tulibacki, Wyd. ART, Olsztyn 1993.

1998

- P. Ricoeur – hermeneutyka jako dyscyplin filozoficzna*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 4, AE, Wrocław, 1998, s. 44-50.
- Sierpień 1968*, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 4, AE, Wrocław 1998, s. 260-264.

Typy psychologiczne rozmówców: jak z nimi postępować?, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 4, AE, Wrocław 1998, s. 139-143.

2000

Biological Determinants of Moral Behaviours, [w:] Man-Medicine-Culture West East, Uniwersytet Jagielloński, Kraków 2000.

Biznesmen i menedżer. Wizerunek bohaterów naszych czasów, Wydawnictwo WSZ „Edukacja”, Wrocław 2000, s. 342.

Czeska filozofia lat 90-tych, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 5, AE, Wrocław 2000.

Poza granicami poznania, „Humanistyka i Przyrodoznawstwo” nr 6, Wyd. ART, Olsztyn 2000.

Socjologia i komunikacja społeczna, (współautor), Wydawnictwo WSZ „Edukacja”, Wrocław 2000.

W poszukiwaniu źródeł polskiego irracjonalizmu politycznego, „Gospodarka. Rynek. Edukacja” nr 3, Wrocław 2000.

Wzór osobowy i samowiedza biznesmena, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 5, AE, Wrocław 2000.

2001

Biologiczne uwarunkowania zachowań moralnych, „Sztuka Leczenia” nr 1, Kraków 2001.

Kultura logiki jako rozmiar rozmowy, [w:] *Souvislosti – Scholē Filosofía*, red. J. Syrovatka, Liberec 2001.

Kultura a życie, [w:] *Souvislosti – Scholē Filosofía*, red. J. Syrovatka, Liberec 2001.

Social Groups and Styles of Communication, [w:] International Scientific Conference “Communication and Community”, Jelgava 2001.

Retoryka i sofistyka, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 6, AE, Wrocław 2001.

Moralność zobiektywizowana w perspektywie etycznej i biologicznej, Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, „Nauki Humanistyczne” nr 6, 2001.

2002

Polskie stereotypy i uprzedzenia, red. J. Jarco, G. Dolińska, Wrocław 2002.

Kulturowa tradycja jak kapitał przeszłości, [w:] International Scientific Conference, Jelgava 2002 (mat. konferencyjne).

National Individuality of Polish Mental Cultures Development, [w:] *Cultural Semiotics*, Tartu 2002 (mat. konferencyjne).

Psychology of System Investmen, [w:] *Systemove Rizeni* (sborní referat z mezinárodní konference), Brno 2002.

Socjalne grupy i etyki komunikacji, [w:] *Starptautiska zinātniska konference*, „Komunikācija un Kopība”, Jelgava 2002.

Spór i jego rodzaje, [w:] *Otazka a odpoved*, Scholē Filosofía, Liberec 2002.

Natura stereotypu, [w:] *Polskie stereotypy i uprzedzenia*, red. J. Jarco, G. Dolińska, Wydawnictwo WSZ „Edukacja”, Wrocław 2002.

Słowo wstępne, [w:] Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej „Nauki Humanistyczne” nr 7, AE, Wrocław 2002, s. 9-15.

Dialog o moralności, etyce i biologii, [w:] Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej „Nauki Humanistyczne” nr 7, AE, Wrocław 2002.

Kronika głównych wydarzeń naukowych w Katedrze Filozofii i Komunikacji Społecznej, [w:] Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej „Nauki Humanistyczne” nr 7, AE, Wrocław 2002, s. 336-341.

2003

Od czego zależy efektywna komunikacja między lekarzem a pacjentem, [w:] Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej, „Nauki Humanistyczne” nr 8, AE, Wrocław, s. 233-252 (współautor).

Co to znaczy dobrze się komunikować?, [w:] *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej, „Nauki Humanistyczne”* nr 8, AE, Wrocław, s. 253-259.

2004

Postawy, autorytety i systemy wartości Polaków, Wydawnictwo WSZ „Edukacja”, Wrocław 2004.

Pozapodmiotowe uwarunkowania efektywnej komunikacji interpersonalnej, [w:] *Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej, „Nauki Humanistyczne”* nr 9, AE, Wrocław 2004.